ДЗЕСЯЦЬ ГОД ПРАЦЫ.

У другой палавIне 1914 году арганIзавауся беларускI хор пад кIраунIцтвам пIонера беларускай песнI У.В.Тэраускага.

У гэты час палал вайна мIж РасIяй I Нямеччынай. У Менску шмат было шпIталяу для раненых.

Тут I пачу хор сваю працу.

У скарбнIцы рэпэртуару былI толькI тры-чатыры песнI. ~~Ад беларускага руху хор быу далёка; ён арганIзавауся проста стыхIйна.~~

Наступова хор узбагачау сябе новымI песнямI. I так дажыу да 1916 года.

У 1916 годзе у Менску у рабочем районе /на Ляхауцы/, адбылося ~~адчыненьне~~ "Беларускага Народнага Дому" Iмя беларускага маладога песняра ~~караства~~ МаксIма БагдановIча.

На ~~адчыненьнI~~ ставIлIся беларускай ~~рэвэл~~ рэвалюцыйная драма Галубка "Бязьвiнная кроу". I тут ~~першы раз~~ выступIу хор перад беларускай аудыторыяй.

З гэтага часу праца хору стала лягчэйшай. З"явIлIся I беларускIя песнI. ТэраускI, якI радзIуся I гадавауся сярод гэтай песнI, удала гарманIзавау Iх, I кожная ~~праца~~ хору карыстауся ~~буйнымI~~ поспехамI.

Прыйшла рэвалюцыя.

У Менску, ~~/пагранIчная паласа/~~ размешчана было шмат войска Чырвонай АрмIII.

Вайскавых клубау у Менску было шмат. I хор Тэраускага стау чырвонаармейскIм.

~~Кожны дзень два або тры выступленьнI~~ у вайскавых клубах.

а таксама канцэрты

Канцэрты беларускай песьнI для працоўных гушчаў мас Менску. горада.

Безумоўна, праца хору мела ў гэты час асаблIвае значэньне: выступленьнI хору перад чырвонаармейцамI [illegible] у тыя днI – выкананьне адной з тысячы заданьняў [illegible] Савецкай БеларусI.

У гэты час давволI моцнай сIлай зьяуляуся хор I яго рэпэртуар.

У гэты час у рэпертуары было шмат

ЗьявIлIся I рэволюцыйных песьень.

Але прыйшлі паляки, настау час рэакцыI.... польская окупацыя.

Раней, у кIпучыя рэволюцыйныя днI, беларускаму хору былI шырока расчынены дзверы I ў гарадскI тэатр I ў клубы рабочых I чырвонаармейцаў.

Паны, па-першае, клубы ўсе пазачынялI, па-другое, у гарадскI тэатр беларусам было далI магчымасьць выступаць толькI па панядзелках I то не заўсёды. Бывала так, што выпадала выступіць толькі у месяц адзIн раз. Таму і не дзіўна, што над харам навісла пагроза

Беларускаму хору усьмIхаецца развал.

Аднак дзеячы беларускай культуры не разгубіліся і БеларускIя культурнIкI пачалI яднацца, каб заснаваць вырашылі заснаваць новую моцную органIзацыю, якую паном нялёгка было б разбIць.

Хваля абароны I беларускI хор кIнула у рукI гэтай IдэI.

Неўзабаве было арганізавана

ОрганIзавалI "Таварыства працаўнIкоў беларускага мастацтва".

Праца гэтае органIзацыI праходзIла ў клубе "Беларуская хата" /на Камароўцы/, карыстаючыся бліскучымI выпадкамі. дася вялікай папулярнасцю.

Сябром гэтае органIзацыI быў I хор. Тэрайскага.

Але паном гэта на падабалася, I, як толькI магла, яны, якія з усіх сіл старалIся падтачыць каранI беларускае органIзацыI, каб

давесьцI яе да берагу развалу.

I усё-ткI так не прайшло: падыходзIлI да гэтае

арганIзацыI з розных бакоу I все-ткI абясьсIлIлI яе.

Хор стаў даваць концэрты, каб як-небудзь толькI

падтрымацца.

Белы, тлусты твар польскага пана стаў шаптаць I

хору-развал.

Беларуская прэса, таго часу, пакладаючы надзеI на

беларускI хор, крычала, што трэба знайсьцI выкад

I даць хорусякую-такую матэр'яльную дапамогу.

У такIх цяжкIх варунках хор пражыў да беларускага

лIпнёвага сьвята, да II-га лIпеня 1920 году.

У гэтым навальным вIры гартавалIся I беларускIя

песьняры, якIх Беларусь радасна спаткала.

Адным з такIх песьняроў зьяўляецца МIхась Чарот.

Ён сьмела I цьвёрда казаў у сваIм вершы, ахвяраваным

хору Тэраўскага:

"Будзе жыць беларуская песьня,

Будзе жыць беларускI народ!"

Ён гэтым казаў, што час Iдзе I не будзе намI

гаспадарыць ажырэлы польскI пан.

II-ае лIпеня 1920 году ажыцьцёвIла яго думку.

Беларусь стала Савецкай.

ШырокIм размахам пачала развIвацца думка беларускIх

сялян I рабочых.

ПаднялIся грудзI, I вольна ўздыхнула беларуская

песьня.

Незадоўга бачым, як Савецкая улада адчынIла Бела-

рускI Дзяржаўны АкадэмIчны Тэатр.

На шырокІм творчым падмостку беларускай сцэны палІлася новая, маладая, рэволюцыйная беларуская песьня.

У.В.ТэраўскІ клаў на музыку вершы Чарота, Ц.Гартнага, Купалы... УскапалІ забыты курган І здабылІ беларускую народную песьню.

Мы бачым, што вольная, творчая пара, - маладыя сІлы узбагачаюць беларускую культуру.

МІхась Чарот дае нам музыкальную драму "На Купальле". Бачым, як да нэтае драмы У.В.ТэраўскІ дау музыку - высокую, самабытную, беларускую мелодыю.

Пад кІраўнІцтвам мастацкае рукІ "На Купальле" прайшло 60 разоў у тэатры І заусёды нІводнага вольнага месца.

Нельга абысьцІ І не сказаць, што "На Купальле" выконваюць не артысты Бел.Дзярж.Акад. Тэатру, а харысты, большасьць якІх працуе яшчэ з дню арганІзацыІ хору з 1914 году.

Хор У.В.Тэраўскага, цяпер хор Беларускага Дзяржаўнага Тэатру, даваў канцэрты І на падмостках правІнцыяльных клюбаў.

Пры немцах хор езьдзІў у Койданава, пры паляках у АсІповІчы, Старыя ДарогІ, Слуцак.

Хор быў у ЧэрвенІ І у блІжэйшых вёсках...

У Слуцку адбылася, помню, палІтычна-нацыянальная схватка.

У.В.ТэраўскІ, заусёды, складаючы праграму канцэрта, устаўляў дэклямацыю. І вось у Слуцку на канцэрце выступае адзІн з харыстых І дэклямуе верш ЯнкІ Купалы "Ворагам Беларушчыны":

"Чаго вам хочацца , панове?
ЯкІ вас выклІкаў прымус
Зрабіць трывогу аб той мове,
З якой адзваўся беларус?
Чаму вам прыкра яго мова?
Паверце, вашай ён не украў!"..

Польская слуцкая адмІнІстрацыя забараняе хору да- ... ныя выступленьнІ ў Слуцку І спыняцца на станцыях да Менску. ~~Але не...~~ ... беларускія ... ~~ныя песьн~~ ... як-так атрымалІ дазваленьне ... ~~на адзІн концэрт.~~

Цяпер , пры Савецкай уладзе, ~~не так даўно, хор Б.Д.А.Т.~~ пад кІраўнІцтвам кампазітара Тэраўскага ~~мастацкІм выкананьнем узбударажыў рабочае сэрца С.С.С.Р. -~~ Масквы.

Усесаюзную сельска-гаспадарчую выстаўку ў Маскву. ~~выяжджае І наш хор.~~

Выступленьне перад народамІ С.С.С.Р. на выстаўцы... Мастацтва беларускае песьнІ с... ... у самых глухІх кутках С...кага Саюзу.

ВыступленьНе перад тысячамІ рабо... "Краснай Прэсне" ~~гэта~~ было в... гІстарычным сьвятам, ~~не меншым~~ сьвятам былІ І тыя днІ, калІ беларускую песьню слухаў Чырвоны Крэмль.

Хор даваў канцэрты для працаўнІкоў маскоўскага чырвонага друку у клубе газэты "Рабочая газета", даваў канцэрты І ў чырвонаармейскІх клубах І для студэнтаў-беларусаў у Маскве.

УспомнІце, як прыемна адгукнулася прэса Масквы аб беларускай пес... аб хоры —
"Из... СССР", "Рабочая газета", "Рабочая Москва", "Смычка"...

Беларускай песьняй, дзякуючы хору Тэраўскага, зацIкавIлIся I расIйскIя вучоныя кампазытары, якIя пачалI гармонIзаваць I беларускIя народныя песьнI.

БеларускI хор, прыехаўшы з Масквы, ненадоўга выяжджае ў ВIцебск, Гомель I Iншыя беларускIя гарады. Увосень зноў адчыняецца зімовы сэзон Б.Д.А. Тэатру, дзе працуе хор аж да лета.

Цяпер, улетку г.г., хор разам з тэатрам выяжджаў ва Усходнюю Беларусь I карыстаўся посьпехам I ў ВIцебску, I ў МагIлёве, I ў Рагачове I Iншых гарадох.

МIж Iншым, ТэраўскI арганIзаваў слаўны хор у МенскIм БелпэдтэхнIкуме, якI працуе у комсамольскIх арганIзацыях, працуе разам у моцнай сувязI з "Усебеларускім аб"яднаньнем паэтаў I пIсьменьнIкаў "Маладняк".

Як мы бачым, хор правёў надзвычайна багатую працу I справу. Малады, але мастацкI хору якому ў гэтым годзе зараз споўнIцца толькI 10 год.

Беларусь у сваIм жыцьцI не ведае яшчэ нIводнае арганIзацыI, якая пражыла б дзесяць год.

Дзесяць год працы беларускага хору — першы дзесяцех-гадовы юбIлей беларускага мастацтва, якое ажыцьцяўляў калектыў.

У дзень юбIлею хор накладае пячатку свайго працы на старонцы гIсторыI беларускага мастацтва.

У дзень юбIлею хору I яго кIраўнIку прывIтаньне ад нашае комсамольскае БеларусI, ад комсамольскага "Маладняка".

1924